

Konferencja naukowa PTL nt. „Mrówki w ochronie lasu”

Научная конференция Польского Лесного Общества „Муравьи в охране леса”

Scientific conference of the Polish Forest Society concerning
„Ants in forest protection”

Zarząd Oddziału PTL w Katowicach, przy współudziale Okręgowego Zarządu Lasów Państwowych i Zakładu Gospodarki Leśnej Rejonów Przemysłowych IBL w Katowicach, zorganizował 25 sierpnia 1981 r. specjalistyczną konferencję nt.: „Mrówki w ochronie lasu”.

- Wygłoszono 7 referatów, 2 doniesienia i 6 komunikatów, w tym m.in.
- prof. J. Burzyński z IBL w Warszawie: „Wykorzystanie mrówek w ochronie lasu”;
  - prof. J. Wiśniewski z AR w Poznaniu (Instytut Ochrony Lasu): „Aktualny stan badań nad mrówkami z grupy *Formica rufa* w Polsce”;
  - dr A. Sokołowski z AR w Poznaniu (Instytut Ochrony Lasu): „Mrówki z grupy *Formica rufa* w środowisku leśnym, zniekształconym emitowanymi przez Zakłady Azotowe w Puławach ekshalatami przemysłowymi”;
  - dr T. Podkówka z OZLP Katowice (Stacja terenowa ds. wykorzystania mrówek w ochronie lasu): „Wyniki inwentaryzacji mrowisk z grupy *Formica rufa* w wybranych jednostkach organizacyjnych OZLP w Pile, Szczecinku, Poznaniu, Wrocławiu i Katowicach”;
  - mgr inż. W. Szczepański z Zakładu Gospodarki Leśnej Rejonów Przemysłowych IBL w Katowicach: „Mrówki z grupy *Formica rufa* na obszarze LPO — GOP”.

Komitet organizacyjny konferencji otrzymał specjalistyczne doniesienia od W. I. Grimalskiego i Ł. I. Entina z Białoruskiego Instytutu Badawczego Leśnictwa nt. „*Formica cinerea* Mayr. w Białorusi” oraz N. A. Smahluk z Ukraińskiego Naukowego Instytutu Badawczego Gospodarki Leśnej, Filia Karpacka, pt. „Gatunkowy skład owadów — ofiar mrówek *Formica polyctena* Först i *Formica rufa* L. (Hymenoptera, Formicidae) w Ukraińskich Karpatach”.

Wygłoszone referaty oraz ożywiona dyskusja dały pełny obraz niezbędnych poczynań w dziedzinie prac badawczych i koniecznych zamierzeń organizacyjno-gospodarczych zmierzających do zahamowania recesji mrówek.

Uczestnicy konferencji wyrazili przekonanie, że nie ma sprzeczności między rozwojem cywilizacji i właściwie prowadzoną gospodarką leśną

a ochroną wartości przyrodniczych ogólnie pojętych, zwłaszcza mrówek leśnych. Jeżeli sprzeczności takie występują, to są one objawem pewnego bezładu oraz utartych schematów myślenia wynikających z niedoceniania roli mrówek w układach biocenotycznych.

Wobec występujących objawów recesji mrówek w lasach Polski, organizatorzy konferencji uznali za swój społeczny i zawodowy obowiązek przesłanie i zamieszczenie w „Sylwanie” następujących wniosków z odbytej dyskusji i wypowiedzi osób zajmujących się problemami ochrony lasów w Polsce.

1. W terminie do roku 1985 zaleca się dokonanie inwentaryzacji mrówek w lasach Polski. Kopce mrówek z grupy *Formica rufa* powinny być:

- a) zainwentaryzowane i ujęte ewidencją,
- b) trwale oznakowane w terenie,
- c) chronione grodzieniami.

2. Zwraca się uwagę na konieczność stosowania odpowiedniej technologii użytkowania drzewostanów, w szczególności:

a) użytkowanie drzewostanów rębnią zupełną może być prowadzone dopiero po przesiedleniu mrówek,

b) wyłączenie z użytkowania rębnią zupełną drzewostanów (lub określonych partii drzewostanów), w których występują maceczne kolonie mrówek z grupy *Formica rufa*,

c) użytkowanie drzewostanów, w których występują mrówki, powinno być ograniczone do okresu spoczynku zimowego mrówek.

3. Kompleksowe badania pożytecznych mrówek powinny być koordynowane przez IBL lub Instytut Ochrony Lasu AR w Poznaniu. Resort leśnictwa winien zapewnić niezbędne środki na cele badawcze i wdrożeniowe.

4. W lasach pozostających pod presją emisji przemysłowych należy kontynuować obserwacje procesu regresu mrówek. Wprowadzanie form płciowych do populacji mrówek o zahamowanej dynamice, stosowane na terenie GOP, jest godne zalecenia.

5. Instytut Badawczy Leśnictwa, Akademia Rolnicza i Naczelny Zarząd Lasów Państwowych powinny ustalić optymalne zestawy gatunków drzew i krzewów do wysadzania w zasięgu penetracji mrówek leśnych, w celu zapewnienia pokarmu spadziowego.

6. Wobec powszechnego i wielkoobszarowego stosowania insektycydów na terenach zagrożonych przez szkodniki pierwotne, celowe jest prowadzenie obserwacji nad wpływem użytych trucizn na naturalne populacje mrówek.

7. Administracja Lasów Państwowych powinna zwiększyć ilość tablic informacyjnych o treści związanej z ochroną mrowisk. Dotyczy to szczególnie terenów o wzmożonej penetracji turystycznej.

8. Jednostki organizacyjne LP (nadleśnictwa), odpowiedzialne za zachowanie mrówek i rozumne ich wykorzystanie w biologicznej ochronie lasu, powinny dysponować kompleksowym sprzętem do zabiegów koloizacyjnych, a także odpowiednią ilością przeszkolonego personelu.

9. Resort leśnictwa winien prowadzić ciągłą i systematyczną propagandę ochrony mrówek w środkach masowego przekazu.

10. Zainteresować Ligę Ochrony Przyrody i spowodować ukazanie się wydawnictw związanych tematycznie z mrówkami.

11. Powinny być kontynuowane badania w zakresie poznania listy gatunkowej mrówek z grupy *Formica rufa* występujących w Polsce.

12. Niezbędne jest ustalenie wartości mrowisk oraz aktualizowanie przepisów w zakresie ochrony przyrody, zwłaszcza w zakresie zwiększenia opłat i kar za niszczenie mrowisk w lasach.

13. Należy dążyć do tego, aby drzewostany, w których występują mateczne i liczne kolonie mrówek były objęte ochroną konserwatorską, zgodnie ze wskazaniami ustawy o ochronie przyrody.

14. Należy aktualizować wytyczne wykorzystania mrówek w pgl zawarte w Instrukcji Ochrony Lasu.

15. Zaleca się utrzymać robocze i fachowe kontakty z mirmekologami leśnymi z innych krajów, w celu wymiany doświadczeń.

16. Uczestnicy Konferencji PTL Oddział w Katowicach pt. „Mrówki w ochronie lasu” przesyłają wyrazy szacunku i uznania Panu Profesorowi Witoldowi Koehlerowi za Jego wkład w dziedzinie leśnej mirmekologii.

Komitet organizacyjny Konferencji stanowili: mgr inż. Bronisław Braczkowski, Przewodniczący Oddz. PTL w Katowicach; mgr inż. Stanisław Leszczyński; mgr inż. Mieczysław Piskorz; mgr inż. Bronisław Palkiewicz; mgr inż. Jan Potocki — Przewodniczący Komitetu; dr inż. Tadeusz Podkówka — Sekretarz Naukowy Konferencji.

Tadeusz Podkówka